

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10CoP/22/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5117225964
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 04. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Urban
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2019:5117225964.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Urbana a sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Erika Vargu, vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti T.: F., nar. XX.XX.XXXX, F., nar. XX.X.XXXX, v konaní zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina, deti rodičov: matka - Mgr. F. T., nar. XX.X.XXXX, bytom Q., A. XXX, právne zastúpenej ADVOKÁT ADRIANA HRDINOVÁ, s.r.o., so sídlom Žilina, Vojtecha Spanyola 1726/13; a otec - Q. T., nar. X.X.XXXX, bytom mesto T., toho času ÚnVV a ÚnVTOS Žilina, so sídlom Žilina, Hlboká cesta 21, právne zastúpeného advokátkou JUDr. Sabínou Hodoňovou, PhD., so sídlom T., Z. H. XX, o návrhu otca na zníženie výživného na maloleté deti a o návrhu matky na zákaz styku otca s maloletými deťmi, na základe odvolania otca proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 9P/189/2017-859 zo dňa 26. októbra 2018 takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e**.

Žiaden z účastníkov **n e m á n á r o k** na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd zamietol návrh otca na zníženie výživného na obe maloleté deti (výrok I.). Východiskovo uviedol, že zníženie výživného nie je nikdy v záujme dieťaťa a malo by ísť o celkom výnimočné rozhodnutie. Konštatoval síce zmenu pomerov oproti času predchádzajúceho rozhodovania súdu o výživnom, ale nejedná sa zmenu odôvodňujúcu zníženie výživného otca na maloleté deti. Otec bol v novembri 2017 vzatý do väzby, neskôr nastúpil na výkon trestu odňatia slobody; po jeho vykonaní (v máji 2018) mu bol nariadený výkon (ďalšieho) trestu odňatia slobody (pôvodne uloženého podmienene), ktorý vykonáva od 1.10.2018. V oboch prípadoch išlo o odsúdenie za úmyselné trestné činy. V tejto spojitosti okresný súd uzavrel, že skutočnosť, že počas výkonu väzby a trestu odňatia slobody otec nemá príjem, nemôže postihovať jeho maloleté deti.

2. Podstatným je tiež to, že otec často striedal zamestnávateľov; čo „nesvedčí o jeho poctivom prístupe k práci“. Navyše, pracovný pomer, resp. pracovnoprávny vzťah na základe dohody o pracovnej činnosti otec rozviazal vždy dohodou bez dôležitého dôvodu. Otec je v produktívnom veku, má vzdelanie a prax, pričom nebola preukázaná jeho znížená pracovná schopnosť. Pri hľadaní zamestnania musí byť aktívnejší, predovšetkým sa musí vyvarovať páchania (úmyselnej) trestnej činnosti. Okresný súd nadväzne zhrnul, že nebolo preukázané, že by sa otcovi znížil príjem z ospravedlniteľných dôvodov. Zároveň výdavky vymedzené otcom; osobitne výdavky na alkohol, cigarety a pohonné hmoty, nezodpovedajú ním deklarovanému príjmu; ktorú disproporciu uspokojivo nevysvetlil. Preto mal okresný súd za to, že príjem otca je podstatne vyšší, než uviedol. Zdôraznil, že na strane maloletých detí (predovšetkým maloletého F., ktorý nastúpil do 1. ročníka základnej školy) došlo k nárastu ich odôvodnených nákladov.

3. Ďalším výrokom (výrok II.) okresný súd zamietol návrh matky na zákaz styku otca s oboma maloletými deťmi. Nepovažoval za preukázané skutočnosti, ktoré by odôvodňovali tak závažný zásah do rodičovských práv otca, akým je zákaz styku s jeho deťmi. Nebolo zistené, že by v dôsledku styku s otcom hrozila deťom ujma na fyzickom alebo psychickom zdraví, prípadne, že by vzťah medzi nimi bol vážne narušený. Odmietanie otca zo strany detí je predovšetkým dôsledkom konfliktu medzi rodičmi. O trovách konania rozhodol okresný súd podľa § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu (výrok III.).

4. Proti tomuto rozsudku vo výroku o zamietnutí návrhu na zníženie výživného podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie otec, ktorý sa domáhal jeho zrušenia a vrátenia vecí na ďalšie konanie. Namietal, že okresný súd nevzal do úvahy všetky relevantné skutočnosti. Odvolateľ poukazyval na to, že je v súčasnosti nemajetný, nemá trvalý pobyt a nachádza sa vo výkone trestu odňatia slobody pre trestný čin zanedbania povinnej výživy za obdobie od 1.3.2015 - 21.6.2017; pričom je zrejmé, že dlhodobo nemal dostatok prostriedkov na zaplatenie výživného. Tvrdil, že základom pre „nové určenie“ výživného je príjem, ktorý dosahuje vo výkone trestu odňatia slobody. Navyše, po prepustení z výkonu trestu otcovi hrozí, že nebude schopný uhrádzať určené výživné a bude tak vystavený hrozbe ďalšieho trestného stíhania. Touto možnou kriminalizáciou by došlo aj k zhoršeniu jeho postavenia na pracovnom trhu.

5. V čase rozhodovania o výživnom v minulosti mal „otvorenú živnosť“ a dobrý príjem, preto výživné v celkovej výške 230 eur plnil. Následne došlo k zmene (k podstatnému zníženiu) jeho príjmu v dôsledku okolností, ktoré nemohol ovplyvniť, a tak musel svoju živnosť od 5.11.2015 pozastaviť. Otec uviedol, že od toho času je určené výživné pre neho likvidačné. Pri hľadaní zamestnania sa pritom nespolieha len na úrad práce, kde je evidovaný ako nezamestnaný, ale snaží sa privyrobiť si rôznymi spôsobmi. Podľa neho u maloletých detí došlo len k minimálnej zmene pomerov a „nie je jasné“, prečo sa okresný súd nezaoberal aj nárastom príjmu na strane matky cca o 200 eur mesačne. Okresný súd tiež nevenoval pozornosť správaniu matky, ktorá mu bráni v styku s maloletými deťmi; v dôsledku čoho sú jeho vzťahy s nimi narušené. Dodal, že cieľom matky nie je najlepší záujem detí, ale „snaha poškodiť osobu otca“.

6. Ostatní účastníci na odvolanie otca nereagovali; kolízny opatrovník uviedol iba to, že súhlasí s rozhodnutím odvolacieho súdu bez nariadenia pojednávania.

7. Krajský súd, ako súd odvolací, preskúmal vec bez ohľadu na rozsah a dôvody odvolania (§ 65 a § 66 CMP) a bez nariadenia pojednávania (§ 2 ods. 1 CMP v spojení s § 385 ods. 1 a contrario za použitia § 219 ods. 3 CSP) napadnutý rozsudok potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny.

8. V súdnej veci ide o konanie, ktoré mohlo začať aj bez návrhu (§ 111 CMP), z ktorého titulu odvolací súd nie je viazaný rozsahom (a ani dôvodmi) odvolania. To znamená, že prieskumu podlieha rozsudok okresného súdu v celom rozsahu, a nie iba vo výroku, ktorého sa bezprostredne/výslovne dotýka odvolanie otca.

9. Pokiaľ ide o zamietnutie návrhu matky na zákaz styku otca s maloletými deťmi, krajský súd sa stotožnil tak so závermi okresného súdu, ako i s úvahami k nim vedúcimi. Konkrétnymi skutočnosťami nebolo preukázané, že by deťom v dôsledku ich stretávania s otcom hrozila akákoľvek ujma. Rezervovaný, resp. sčasti až odmietavejší vzťah detí k otcovi vyplýva zo širších súvislostí predmetného rodinného prostredia a predovšetkým z výrazne narušeného vzťahu medzi rodičmi. Už okresný súd náležite zdôraznil, že prioritne oni (rodičia) musia zmeniť svoje správanie.

10. Z pohľadu najlepšieho záujmu detí, ktorému zodpovedá nielen zachovanie kontaktov maloletých s oboma rodičmi, ale naopak ich rozšírenie, nie je osobitne významnejšie, ktorý z rodičov vo väčšej miere vyvoláva ich vzájomné konflikty. Rozvrat partnerského vzťahu (biologických) rodičov sa javí byť definitívny (za súčasných okolností jednoznačne), čo však nič nemení na ich rodičovských povinnostiach k maloletým F. a F.. Len na okraj krajský súd dopĺňa, že ak otec v konaní o premene (pôvodne) podmieneného trestu odňatia slobody na trest nepodmienečný a pri následnom rozhodovaní o nástupe jeho výkonu poukazyval (č.l. 178 až 180 pripojeného spisu Okresného súdu Žilina sp. zn. 3T/67/2017) na nevyhnutnosť starostlivosti o „cudzíe deti“ (v domácnosti ženy, s ktorou žil pred nástupom do výkonu aktuálneho trestu odňatia slobody), tak minimálne rovnako intenzívnu snahu musí vynaložiť na stabilizáciu vzťahov s vlastnými deťmi. Predpokladom uvedeného je nepochybne upustenie od nevhodnej eskalácie konfliktu medzi ním a matkou a sústredenie sa prioritne na záujem maloletých detí.

11. Krajský súd, zhodne s okresným súdom, konštatuje, že situácia, keď otec v dôsledku odsúdenia za úmyselnú trestnú činnosť a naň nadväzujúceho výkonu trestu odňatia slobody prišiel o príjem, resp. o

možnosť dosahovať relevantný príjem, analogicky zodpovedá vzdaniu sa príjmu v zmysle § 75 ods. 1 veta druhá Zákona o rodine. Inými slovami, samotný pokles/strata príjmu otca v daných súvislostiach nie je podstatnou skutočnosťou. Určujúcim je, z akého dôvodu k tomuto poklesu/strate príjmu otca došlo; t.j. v dôsledku úmyselnej trestnej činnosti otca, čo jednoznačne nemôže byť na ľarchu plnenia vyživovacej povinnosti voči maloletým deťom.

12. V tejto spojitosti je neopodstatnenou požiadavka otca na posudzovanie tak výšky v minulosti určeného výživného, ako i dôvodov, pre ktoré v kritickom období určené výživné neplnil. V oboch prípadoch by totiž išlo o prehodnocovanie právoplatných súdnych rozhodnutí (v prvom prípade rozhodnutia o výživnom, v prípade druhom odsudzujúceho „trestného“ rozhodnutia); čo je v súdom konaní neprípustné.

13. Konštatovanie o vzdaní sa otcom príjmu sa v plnej miere vzťahuje taktiež na ukončenia pracovnoprávných vzťahov otca dohodou. Osobitne, ak pri takomto kroku nemal (aspoň výhľadovo) zabezpečený vznik iného pracovnoprávneho vzťahu, z ktorého by mu plynul relevantný príjem. Vzhľadom na aktuálnu situáciu na trhu práce nie je namieste ani dlhodobjšie zotrvávanie otca „v stave nezamestnanosti“. Ak ho zaťažujú finančné povinnosti (vrátane povinnosti vyživovacej), musí za účelom získania príjmu akceptovať aj relatívne „horšiu“ pracovnú pozíciu; najmä, ak - ako i sám uvádza - stále je prítomná hrozba ďalšieho trestného postihu pre neplnenie vyživovacej povinnosti.

14. Pokiaľ ide o čas po prepustení otca z výkonu trestu odňatia slobody, jeho príjmové pomery sa môžu podstatne zlepšiť, keďže bude mať možnosť zamestnať sa. Práve prepustenie otca z výkonu trestu odňatia slobody môže byť impulzom nielen pre zlepšenie jeho príjmových pomerov, ale aj celkovo vzťahov s matkou a predovšetkým s maloletými deťmi, s ktorými má záujem sa stretávať. Je však zrejmé, že k takej konsolidácii pomerov a vzťahov nedôjde bez zmeny prístupu otca, osobitne k požívaniu alkoholických nápojov. Krajský súd teda vidí v situácii po návrate otca z výkonu trestu nie hrozbu prehlbovania stavu neplnenia jeho vyživovacej povinnosti, ale naopak jeho príležitosť dať do poriadku vzťahy (nielen finančné) k matke a maloletým deťom.

15. Nenáležitou je argumentácia otca, že pri rozhodovaní o výživnom, resp. pred vznikom „okolností, ktoré nemohol ovplyvniť“, mal dobrý príjem. Čistý mesačný príjem otca v čase posledného rozhodovania súdu o výživnom (konanie na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 21P/281/2014) sa pohyboval od 92 do 330 eur. V tejto spojitosti je potrebné uviesť, že za okolnosti, „ktoré nemohol ovplyvniť“, určite nemožno považovať trestné stíhanie pre úmyselný trestný čin a s ním súvisiace vzatie otca do väzby a následný výkon trestu odňatia slobody, či nadmernú konzumáciu alkoholických nápojov.

16. Vo vzťahu k argumentácii odvolateľa, že mu matka bráni v styku s deťmi, krajský súd dopĺňa, že uvedené okolnosti (bez ohľadu na ich pravdivosť, či nepravdivosť) nemajú zásadnejší vplyv na otázku výšky výživného otca. Predmetných rodičovských práv sa otec môže domáhať v konaní o výkon rozhodnutia vo veciach maloletých (čo aj urobil).

17. Absolútne neobstojí otcom - v spojitosti s nárastom príjmu matky - (minimálne) naznačovaný prístup, že pokiaľ jeden rodič má dostatočný príjem na zabezpečenie všetkých potrieb detí, vyživovacia povinnosť druhému rodičovi fakticky ani nevzniká. Takýto výklad vyživovacej povinnosti je v príkrom rozpore so samotným zmyslom a účelom inštitútu výživného (nielen v právnom zmysle, ale i z hľadiska prirodzenej zodpovednosti každého z rodičov za výživu jeho dieťaťa) a odporuje aj elementárnym zákonným kritériám pre určovanie výšky výživného (osobitne § 75 ods. 1 zákona o rodine). Výška príjmu „druhého“ rodiča (spravidla rodiča, ktorý má maloleté deti zverené do osobnej starostlivosti) ovplyvňuje výšku vyživovacej povinnosti výživou povinnej osoby (v tomto prípade otca) len veľmi okrajovo.

18. Pokiaľ aj matke nárástol čistý mesačný príjem (pri poslednom rozhodovaní o výživnom rozsudkom č. k. 21P/281/2014-680 zo dňa 8.5.2017 vo výške cca 786 eur) na cca 900 eur, tento nárast v plnej miere „negujú“ priebežne sa zvyšujúce životné náklady spojené s prirodzeným rozširovaním potrieb vyvíjajúcich sa detí. Nehovoriac o nákladoch takmer trvalo vyplývajúcich z nepriaznivého zdravotného stavu detí (maloletá F. je celiatička a maloletý F. trpí atopickým ekzémom). Otcovo tvrdenie o nezmenených nákladoch (s výnimkou nákladov súvisiacich s nástupom maloletého F. do základnej školy) hraničí až s prejavom necitlivosti vo vzťahu k vlastným deťom. V danej súvislosti krajský súd tiež uvádza, že matka zabezpečuje (všetku) osobnú starostlivosť o obe deti a otec matke s výchovou detí (vôbec) nepomáha.

19. Ako závislý od meritórnych výrokov krajský súd preskúmal aj výrok o trovách konania. Okresný súd náležite aplikoval zásadu, že v civilnom mimosporovom konaní (ktorým konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloleté deti bezpochyby je) nemá žiaden z účastníkov nárok na náhradu trov konania (§ 52 CMP).

20. Predmetný charakter konania je zachovaný i v odvolacom štádiu konania, z ktorého titulu krajský súd podľa § 52 CMP v spojení s § 396 ods. 1 CSP vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok ani na náhradu trov odvolacieho konania.

21. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné dovolanie z dôvodov vymedzených v § 420 a § 421 CSP. Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané, v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom a dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Táto povinnosť neplatí v prípadoch vymedzených v § 429 ods. 2 CSP.